

ВІДГУК

рецензента на дисертаційну роботу
Андрієнка Антона Олеговича
на тему «Упровадження концепції «Smart City» в управління
великими містами України»,
яка представлена на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань
28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»

Відгук складено на основі вивчення дисертаційної роботи, опублікованих здобувачем результатів дисертаційного дослідження, матеріалів, які містять підтвердження щодо практичного впровадження результатів дослідження.

1. Обґрунтування актуальності теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, темами

В останні роки у сфері публічного управління актуалізувався напрям досліджень, пов'язаний із забезпеченням результативності управління великими містами. Дійсно, за прогнозом експертів ВООЗ, вже у 2030-2050-х роках понад 60 % населення світу стануть жителями міст. Великі міста, зокрема мегаполіси, є надзвичайно впливовими у формування світової економічної політики. За прогнозами економістів, до 2025 року саме ці великі міста вироблятимуть близько 2/3 світового валового внутрішнього продукту. Важливим механізмом публічного управління великим містом є налагодження взаємодії у триаді «влада – бізнес – громада» та узгодження їхніх інтересів. Жодна сфера життя великого міста не існує окремо – місто має функціонувати як цілісна «розумна мережа», що забезпечує єдність і раціональний підхід до споживання ресурсів, розвиток сучасної економіки, високий рівень життя, екологічність та безпеку для населення. Апробованим інноваційним підходом до забезпечення результативності управління великим містом є реалізація концепції «Smart City». Тому, в умовах надзвичайних викликів, які постали перед містами України, обрана тема дисертаційного дослідження має значну актуальність.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до стратегічної цілі «Трансформація сфер життя в ефективні, сучасні та комфортні» пріоритетного напрямку «Цифрова економіка» Національної економічної стратегії на період до 2030 року та стратегічних ініціатив Національної ради з відновлення України від наслідків війни у межах реалізації низки тем науково-дослідних робіт: «Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку об'єднаних територіальних громад» (номер державної реєстрації 0120U102642), що виконувалася на кафедрі менеджменту та управління проектами Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України; «Державне стимулювання розвитку

об'єднаних територіальних громад і підвищення рівня їх спроможності» (номер державної реєстрації 0119U100783), що виконувалася на базі Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України; «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» (номер державної реєстрації 0122U002375) та «Цифрова трансформація публічного управління» (номер державної реєстрації 0122U002236), які виконуються на кафедрі державного управління і місцевого самоврядування НТУ «Дніпровська політехніка». Внесок автора полягає в дослідженні наукових підходів до упровадження smart-управління територіальними громадами як складової забезпечення їх розвитку та розробленні практичних рекомендацій органам місцевого самоврядування щодо застосування відповідних інформаційно-комунікаційних технологій.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

Здобувач належним чином обґрунтував актуальність обраної теми, коректно визначив об'єкт та предмет дослідження, сформулював мету та визначив основні завдання дослідження, а сама дисертаційна робота носить комплексний характер, має достатню теоретичну основу. Вірогідність результатів і висновків дослідження забезпечуються відповідністю використаних методів дослідження його меті і завданням, якісним аналізом літературних джерел.

Наукові результати дисертаційного дослідження всебічно обґрунтовані, є достовірними, мають наукову новизну. Зокрема, автором:

уперше сформовано комплекс концептуальних положень та рекомендацій органам публічного управління щодо їх практичного впровадження, застосування яких дозволить здійснити перехід системи управління органу місцевого самоврядування, релевантно рівню його цифрової готовності, до стану «смарт-міста» на основі імплементації складових концепції «Smart City», унаслідок чого забезпечуватимеся прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку та підсилення спроможності міст та їх громад у вимірах сталості (sustainability), стійкості / резильєнтності (resilience) та «смартизації» (smartness);

удосконалено наукові положення щодо оцінювання зрілості органу місцевого самоврядування великого міста у сфері електронного урядування за рівнем інноваційності та зручності підходу до вирішення проблем «розумного» управління містом у повоєнний період, що базується на цифровізації традиційних послуг, а також на повній цифровій трансформації системи відносин між органами державної влади, органами місцевого самоврядування (міська рада) та громадянами міста, що передбачає забезпечення: взаємоінтегрованості сервісів різних структур; зручності та простоти для користувача; доступності, як організаційної, так і економічної;

широти охоплення; передбачення можливостей оброблення зворотного зв'язку та тісної співпраці між учасниками взаємодії;

дістали подальшого розвитку: систематизація глобальних трендів «смартизації» міст, що полягають у виявленні та інтерпретуванні в умовах подолання військової агресії та відповідних геополітичних загроз для розвитку України складових концепції «Smart City» з позиції таких основних підходів, як соціальний, економічний, екологічний, технічний та інституційний для подальшого адаптування усталених міжнародних практик з метою наближення моделей управління розвитком великих міст в Україні до міжнародних стандартів, з одного боку, та задоволення потреб й вимог місцевої громади, з іншого; та формалізація підходів, реалізація яких сприятиме органам місцевого самоврядування у застосуванні технології блокчейн як драйвера розвитку концепції розумного міста в Україні, що змінює традиційний підхід до розподілу влади в Україні на користь децентралізації та деконцентрації владних повноважень та ресурсів і пропонує максимізоване мотивоване включення в управлінські процеси якомога більшої кількості професійних учасників, що унеможливить корупційні прояви, недоброчесність, перевищення та нечесне використання владних повноважень окремими особами, натомість забезпечить кращий контроль та розподілене прийняття рішень в процесі побудови розумних міст.

Зазначене дозволяє зробити позитивний висновок щодо успішності виконання поставленого наукового завдання та належного рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

3. Оцінка змісту роботи та повноти викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 230 сторінок, з них 195 – основний текст, 7 таблиць, 13 рисунків, 2 додатки, список використаних джерел становить 223 найменування.

Зміст дисертації свідчить про обізнаність здобувача зі станом і напрямом розвитку сучасної наукової думки у сфері публічного управління та адміністрування, а також із ситуацією, що склалася в її практичній площині.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні основи розвитку концепції «Smart City» присвячено вивченню теоретичного підґрунтя дослідження процесів публічного управління процесами розвитку «smart city», концептуалізації поняття «smart city» в контексті інтелектуалізованого місцевого розвитку, аналізуванню стану наукового опрацювання проблеми упровадження концепції «Smart City». Акцентовано на тому, що формування методичних засад розвитку великих міст та його стимулювання залежить від розуміння органами місцевого самоврядування (міська рада) глибинної комплексності та системної етапності цього процесу. Визначено, що публічноуправлінський підхід до розгляду розумного міста як суспільного простору, обмеженого географічними межами міста, полягає у вивченні умов функціонування

міської економічної системи, формуванні сприятливого підприємницького й інвестиційного клімату, становленню бренду міста та створення його позитивного іміджу, посилення впізнаваності на інших ринках, використанню особливостей розвитку місцевих ринків товарів і послуг, капіталу, праці, інформації, знань і технологій.

У розділі 2 *«Концептуальні положення щодо публічного управління процесами «smart-переходу» великих міст»* на прикладі Дніпровської міської ради автором проаналізовано розвиток електронного урядування як інноваційний підхід до вирішення проблем smart-управління містом під час війни. Визначено, що, враховуючи досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій та відлагоджені механізми дистанційної роботи, електронне управління можна розуміти як досягнення якісного рівня здійснення управлінських задач засобами ІКТ, які сприяють розумному, добре організованому, швидкому, зручному та прозорому процесу вироблення політики з наданням інформації та практичних рішень для громадян в цілому, і в тому числі виконання управлінських завдань під час кризового періоду, наприклад, епідеміологічної ситуації з пандемією COVID-19, а потім – війни. Здобувачем досліджено глобальні тренди «смартизації» міст у світовій практиці для подальшого адаптування з метою застосування в Україні та розроблено інтегровану модель упровадження концепції «Smart City» в управління великим містом в Україні, яка сприятиме упровадженню smart-підходів на основі імплементації передового досвіду зарубіжних країн.

Розділ 3 *«Методико-технологічне забезпечення упровадження концепції «Smart City» в управління великими містами України»* уміщує результати виконання наукових завдань дослідження щодо визначення ролі стратегії мотивації та технології її активізації у забезпеченні розвитку громади «smart city», підходів до оцінювання зрілості органів місцевого самоврядування великих міст України у сфері впровадження концепції «Smart City» у повоєнний період, а також застосування технології блокчейн як драйвера розвитку концепції «Smart City». Це дозволило автору запропонувати механізм smart-трансформації сфери публічноуправлінської діяльності у великих містах України у повоєнний час на основі мотивованої участі громадян, що охоплює такі напрямки: надання електронних публічних послуг; побудова системи внутрішньої і зовнішньої взаємодії органів місцевого самоврядування; формування стратегічного плану «цифрового переходу» міста на засади сталого розвитку та використання інноваційних інструментів для побудови та подальшого розвитку «smart city», що характеризуватимуться зручністю для громадян, дружністю та безпечністю міського середовища, інноваційністю управлінських рішень та цифровізацією публічних сервісів.

За результатами виконання дисертаційного дослідження опубліковано 19 наукових праць, із них: 2 підрозділи у колективних монографіях, 4 статті у наукових фахових виданнях України з державного управління, 2 статті у зарубіжних наукових виданнях (у співавторстві), 11 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій.

4. Значення роботи для науки, практики та суспільства

Наукове значення роботи полягає у тому, що вона є першим дослідженням у вітчизняній науці з публічного управління та адміністрування у напрямі розроблення комплексу концептуальних положень щодо впровадження концепції «Smart City» в управління великими містами України, а також методико-технологічного забезпечення відповідних процесів та їх безупинного вдосконалення.

Практичне значення роботи полягає в тому, що положення дисертації можуть бути використані в практичній діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань у процесах управління smart-розвитком міст на основі імплементації міжнародних стандартів та кращих світових практик «smart city», а також для подальших наукових розвідок у межах досліджуваної тематики та розробки відповідних навчальних програм у системі підготовки та підвищенні кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування.

Результати, які отримані здобувачем, мають практичну значущість, апробовані та впровадженні, що підтверджується відповідними довідками, зокрема:

– *Дніпровська міська рада* (результати дослідження використано при затвердженні концепції розвитку електронної демократії міста Дніпра на 2019 – 2020 роки, а саме: інтегровано передові практики надання електронних послуг у систему «Контакт-центр Дніпровської міської ради», довідка про впровадження від 05.11.2019 р. № 07/10-3224);

– *Київська міська рада* (результати дослідження використано під час розробки та впровадження концепції «Kyiv smart city», а саме: в частині впровадження сучасних інформаційних технологій в систему управління містом, реорганізації та підвищення ефективності внутрішніх процесів органів міської влади, інтеграції та координації окремих функцій і служб міста задля оптимізації вирішення комплексних проблем та прискорення міжвідомчої взаємодії, довідка про впровадження від 30.06.2020 р. № 225-КР-1216);

– *Асоціація міст України* (результати дослідження використано під час підготовки пропозицій для Верховної Ради України щодо обговорення Стратегії житлово-комунального господарства на рівні міста, що сприяло ініціюванню суспільного обговорення проблематики структурної перебудови галузі житлово-комунального господарства на рівні міста, довідка про впровадження від 04.11.2019 р. № 3-111).

5. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Грунтовне вивчення змісту дисертаційної роботи та публікацій автора, а також представлених результатів перевірки роботи в програмі корпоративного сервісу «Unicheck», рекомендованого МОН України для закладів вищої освіти, дозволяють визнати, що порушень академічної доброчесності не встановлено. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно подане до захисту дисертаційне дослідження, слід вказати на окремі дискусійні положення дисертації та висловити такі зауваження і пропозиції:

1. На стор. 33 роботи подано розроблену автором графічну модель співвідношення факторів, що утворюють «smart city» (рис. 1.1). На наш погляд, у тексті роботи необхідно було подати більш розгорнуті пояснення щодо інтерпретації автором категорій, які були використані, зокрема «людська інфраструктура» та «людський капітал» у контексті успішності формування «smart city».

2. Погоджуємося із висновком автора, який наведено на стор. 48 роботи, щодо необхідності забезпечення відповідного нормативно-правового поля на рівні держави для ефективного розвитку «smart city» у повоєнний період. Водночас автор не конкретизує, які саме нормативні документи необхідно розробити першочергово.

3. На стор. 95-96 дисертаційної роботи представлено очікувані результатами впровадження концепції «Дніпро smart сіті» міської ради Дніпра, яку розроблено за участю автора. Вважаємо, що цей перелік має бути доповнено описом необхідних ресурсів та передбачуваними джерелами фінансування, а також висновком щодо доцільності реалізації пропонованої концепції у воєнний період.

4. У пп. 3.1. «Стратегія мотивації та технології її активізації у забезпеченні розвитку громади «smart city» представлено візуалізацію авторського підходу до smart-трансформації міст України у повоєнний час на основі мотивованої участі громадян (рис. 3.1). Зважаючи на те, що пропонований підхід може стати для системи публічного управління великим містом «дорожньою картою», блок «Управління екологією» коректніше визначити як «Реалізація екологічного управління» із подальшим інтегруванням вимог міжнародних стандартів ISO серії 14000.

5. Підтримуючи в цілому інноваційну пропозицію автора щодо можливості застосування технології блокчейн як драйвера розвитку концепції «smart city» в управлінні великими містами в Україні маємо висловити застереження щодо можливих загроз її використання в умовах воєнного стану.

Зазначені зауваження не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження. Загальна оцінка роботи є позитивною.

7. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Характеризуючи дану роботу маємо відзначити, що основні наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Вивчення тексту роботи і

публікацій автора надають підстави для висновку, що дисертаційна робота Андрієнка Антона Олеговича «Упровадження концепції «Smart City» в управлінні великими містами України», є самостійним, завершеним науковим дослідженням, за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, наукової та практичної цінності здобутих результатів дисертація Андрієнка А.О. відповідає галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» та спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та вимогам наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор, Андрієнко Антон Олегович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент,
професор кафедри державного
управління і місцевого самоврядування
НТУ «Дніпровська політехніка»
д.держ.упр., професор



Ірина ХОЖИЛО

Підпис _____ засвідчую:
зав. канцелярії НТУ «ДП» _____
» _____ 20__ р.



